

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

แนวความคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เริ่มปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกตั้งแต่ในยุคกรีกโบราณ ตามปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ โดยมีแนวความคิดว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพเป็นของตนเองตามธรรมชาติที่รัฐพึงจะต้องให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ (สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ, 2546, หน้า 4-6) และเวลาต่อมากฎหมายมหาชนระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของแต่ละประเทศได้บัญญัติกำหนดสิทธิและเสรีภาพไว้ โดยจำแนกสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์พึงมีไว้เป็นสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิที่ติดตัวมากับความเป็นมนุษย์ (Inherent) ที่มีความเป็นสากล (Universal) ไม่ว่าจะเชื้อชาติ เพศ หรือนับถือศาสนาใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากพื้นฐานสังคมหรือการเมืองอย่างไร มนุษย์ทุกคนย่อมเกิดมามีอิสระเสรีอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและศักดิ์ศรี ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ได้เขียนไว้ในหนังสือหลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน (พิมพ์ครั้งที่ 7) (2564, หน้า 149-151) สรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติที่มองว่าสิทธิมนุษยชนเป็นของมนุษย์ตั้งแต่เกิด แสดงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์สะท้อนถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เน้นหลักความเสมอภาค การแบ่งแยกถือว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชนหรือสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่แสดงถึงสิทธิในชีวิตและเนื้อตัวร่างกาย และความเสมอภาคเป็นสิทธิของปัจเจกชนที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ติดตัวมาตั้งแต่เกิด การละเมิดถือว่าละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงถือว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย ทั้งนี้หากพิจารณาแนวคิดของ Heraclitus นักปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ กล่าวว่า “เมื่อผู้ปกครองปฏิบัติกับมนุษย์ไม่เท่าเทียมแล้ว มนุษย์ย่อมสามารถเรียกร้องความเสมอภาคเป็นเบื้องต้นได้” และปรัชญาความเสมอภาคของ Heraclitus ถูกนำไปต่อยอดเป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเวลาต่อมา จากที่กล่าวมานี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่า ความเป็นมนุษย์นั้นย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง

สัมพันธ์กับสิทธิมนุษยชน โดยที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นที่จะต้องได้รับการปฏิบัติที่มีความเสมอภาคกัน และเมื่อมนุษย์มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็ย่อมที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองตามแนวคิดของ Socrates ซึ่งในเวลาต่อมา Aristotle ได้นำมาเป็นแนวคิดในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดย Aristotle ยืนยันถึงคุณค่าของมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลและปัญญาเพื่อเข้าถึงกฎเกณฑ์ธรรมชาติจึงทำให้คุณค่าของมนุษย์สูงขึ้น ซึ่ง Aristotle ให้ความสำคัญต่อ เสรีภาพและคุณค่าอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ที่ต้องมีอย่างเท่าเทียมกันและเสมอภาคกัน การมีกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้ความเสมอภาคย่อมนำไปสู่ความยุติธรรมและแนวคิดของความยุติธรรมนั้น (โสภณ รัตนกร, 2511, หน้า 376)

สิ่งที่ปัญหาก็คือในเมื่อมนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้วก็ย่อมจะต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเพื่อแสดงถึงการให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งทั้งหมดนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดที่เป็นปรัชญาของนักปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติดังที่ได้กล่าวมานี้ แต่ที่เป็นปัญหาก็คือ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะให้การคุ้มครอง ซึ่งสำหรับประเทศไทยแล้วพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมี 3 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติให้การคุ้มครองที่ชัดเจน โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็มีบทบัญญัติเช่นกันในมาตรา 4 ในปัจจุบันเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 4 กำหนดว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้เองที่สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนว่าสำหรับประเทศไทยแล้วศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่ามีค่าสำคัญต่อปวงชนชาวไทยทุกคนที่จะต้องได้รับการเคารพและคุ้มครอง ปัญหาก็คือ มีปรากฏการณ์ที่แสดงถึงการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นเสมอมา และมีการเรียกร้องจากประชาชนที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ได้รับการคุ้มครอง แต่ในทางกฎหมายก็ไม่มีมาตรการใด ๆ เพื่อให้เกิดการพิจารณาและคุ้มครอง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นนามธรรมที่จับต้องได้ยาก ซึ่งหากพิจารณาจากปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนฯ แล้ว จะเห็นได้ว่าในทางระหว่างประเทศได้พยายามที่จะแปลงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้เป็นรูปธรรมด้วยการมีข้อตกลงกันเป็นปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ และเมื่อประเทศไทยนำเอากฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้มาอนุวัติการ (Implement) ในรัฐธรรมนูญ (กุลพล พลวัน, 2543, หน้า 57) จึงเท่ากับยอมรับในการมีศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ของปวงชนชาวไทยในรูปแบบของการให้คนไทยได้รับการคุ้มครองสิทธิ ตามหลักสิทธิมนุษยชนของกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศฉบับนี้

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้เองที่สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนว่าสำหรับประเทศไทยแล้ว ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่ามีค่าสำคัญต่อปวงชนชาวไทยทุกคนที่จะต้องได้รับการเคารพและ คุ้มครอง และยังปรากฏการเรียกร้องจากประชาชนที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ในทาง กฎหมายก็ไม่มีมาตรการใด ๆ เพื่อให้เกิดการพิจารณาและคุ้มครอง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นนามธรรมที่จับต้องได้ยาก ซึ่งหากพิจารณาจากปฎิญาสากล่าวด้วย สิทธิมนุษยชนแล้วจะเห็นได้ว่าในทางระหว่างประเทศได้พยายามที่จะแปลงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้เป็นรูปธรรมด้วยการมีข้อตกลงกันเป็นปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ และเมื่อ ประเทศไทยนำเอากฎหมายมหาชนระหว่างประเทศฉบับนี้มาอนุวัติการในรัฐธรรมนูญ จึงเท่ากับ ขอมรับในการมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปวงชนชาวไทยในรูปแบบของการให้คนไทยได้รับการ คุ้มครองสิทธิตามหลักสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความ คุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” และมาตรา 25 วรรคสาม “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถ ยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” และ มาตรา 25 วรรคสี่ “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการ กระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่ กฎหมายบัญญัติ” พบว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีได้ให้สิทธิแก่ผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ จะฟ้องร้องหรือได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐได้ ให้สิทธิฟ้องหรือได้รับการเยียวยาหรือ ช่วยเหลือจากรัฐเฉพาะการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพเท่านั้น จึงเป็นเพียงการรับรองและ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นนามธรรมเท่านั้น อีกทั้ง การที่จะฟ้องร้องเป็นคดีนั้น จำเป็นที่จะต้องมืองค์ประกอบความผิดที่แสดงถึงการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งก็ไม่พบว่า มีกฎหมายใดกำหนดไว้ จึงเป็นปัญหาสำหรับผู้ที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มีรูปแบบ ของการละเมิดทั้งโดยตรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา และโดยแฝงอยู่กับความผิดอื่น เช่น การค้ามนุษย์ แต่การละเมิดดังกล่าวนั้นก็กลับมีกฎหมายเฉพาะกำหนดองค์ประกอบความผิดไว้และก็ไม่มีการ กำหนดองค์ประกอบสำหรับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ด้วย ดังนั้นเมื่อมีการกระทำผิด เกิดขึ้นในทางคดีแล้วผู้เสียหายก็จะสามารถฟ้องร้องเป็นคดีได้เฉพาะที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ทำให้การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่สามารถจะเอาผิดกับผู้ละเมิดได้เลย จึงเท่ากับว่าสิทธิ

ขั้นพื้นฐานของประชาชนมิได้รับการคุ้มครองอย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้การคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน ทำให้เป็นปัญหาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญมาตรานี้

สำหรับปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มักจะแฝงอยู่ในการกระทำผิดอาญาหรือความผิดตามที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ เช่น ความผิดฐานค้ามนุษย์ ที่เป็นความผิดที่เป็น การกระทำผิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจนนั้นเป็นปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่สามารถจะฟ้องผู้กระทำละเมิดโดยตรงแต่จะเป็นการฟ้องฐานค้ามนุษย์ไม่ใช่ฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้ง ๆ ที่เป็นการทำละเมิดกรรมเดียวแต่น่าจะผิดสองกระทงความผิด กล่าวคือ ฐานค้ามนุษย์ตามกฎหมายเฉพาะ และฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่จะส่งผลให้โทษที่ได้รับเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถจะทำได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่สะท้อนถึงการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ในคราวเดียว และเมื่อมีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลโดยอ้างความผิด เช่น ค้ามนุษย์แต่ในคดีก็มิได้เพิ่มฐานความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไปด้วย เพราะไม่มีกฎหมายสารบัญญัติกำหนดความผิดฐานนี้ไว้ ดังนั้น ศาลจึงไม่สามารถพิจารณาเกินคำขอในคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ แม้ว่าศาลอาจพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำนั้นเป็นการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยก็ตาม

จากที่กล่าวมานี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสาระสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนในโลก ที่จะต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งหากพิจารณาเฉพาะประเทศไทยแล้วกลับพบว่าเป็นปัญหาของการจะนำผู้ที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไทยมีเกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์จริง แต่ก็ยังไม่พบว่าจะมีการดำเนินคดีได้เลย ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีแนวคิดที่จะทำการศึกษาและวิจัยเพื่อหาคำตอบในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนไทย โดยการศึกษาและวิจัยเพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

1.2 ความสำคัญของปัญหา

จากความเป็นมาของปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.1 นั้น การวิจัยเห็นถึงความสำคัญที่สมควรจะได้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการถูกละเมิดเพื่อจะได้เป็นกฎหมายที่เป็นสารบัญญัติกำหนดถึงองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และกระบวนการดำเนินการเพื่อให้เกิดการคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรม โดยการวิจัย

มีแนวคิดที่จะทำการศึกษาและวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีประเด็นการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบ ดังต่อไปนี้

1.2.1 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยกำหนดให้มีการศึกษาและวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำไปสู่คำตอบสำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนี้

1) แนวคิด

(1) แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Concept of Human Dignity)

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นแนวคิดที่มองว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีคุณค่าในตัวเองตามธรรมชาติมาตั้งแต่กำเนิด จะสละหรือโอนให้บุคคลอื่นใดไม่ได้ จะมีผู้ใดพรากไปก็ไม่ได้ ซึ่งคุณค่านี้เกิดจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลที่มีในมนุษย์เท่านั้น มีบ่อเกิดมาจากการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้การปกครอง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมุ่งเน้นในส่วนของคุณค่าของความเป็นมนุษย์ แต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเพียงแนวคิดทางนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ ต่อมาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้พัฒนาการเป็นรากฐานของสิทธิขั้นพื้นฐานที่จับต้องได้มากยิ่งขึ้น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการเรียกร้องเป็นอย่างมาก นับแต่การกระทำของกองทัพนาซีในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชนชาวยิว ในสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นที่มาของการรวมตัวของรัฐต่าง ๆ ในการเข้าร่วมประชุมหาแนวทางในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จนเกิดองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) และเกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR, 1948 (พ.ศ. 2491)) อันเป็นที่มาของการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชน และเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่รัฐต่าง ๆ ที่เป็นรัฐแห่งองค์การสหประชาชาติจะได้นำไปอนุวัติการกฎหมายภายใน ซึ่งประเทศไทยได้นำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐแล้ว

ความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นประเด็นการวิเคราะห์เพื่อวางกรอบขององค์ประกอบให้มีความชัดเจนซึ่งเป็นการแปลงจากสิ่งที่เป็นนามธรรมสู่รูปธรรม เพื่อจะได้นำมาตราเป็นกฎหมายได้

(2) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน (Concept of Fundamental Rights)

สิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมุ่งเน้นไปที่มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมถึงความเสมอภาคตามธรรมชาติ ตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต ไม่สามารถสละหรือโอนให้บุคคลอื่นได้ ผู้ใดพรากไปไม่ได้

และสามารถอ้างได้โดยสากล ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่มนุษย์เชื่อว่าตนเองมีสิทธิและเสรีภาพในการจะกระทำการใดหรือดเว้นการกระทำการใดก็ได้ โดยสิทธิขั้นพื้นฐานได้มีการพัฒนาการในระดับรัฐก่อนจากเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของโลก เช่น สงครามประกาศอิสรภาพสหรัฐอเมริกา (American Revolutionary War (ค.ศ. 1775 - 1783 (พ.ศ. 2318 - พ.ศ. 2326)) การปฏิวัติฝรั่งเศส (Révolution française (ค.ศ. 1789 - 1799 (พ.ศ. 2332 - พ.ศ. 2342)) และสงครามโลกครั้งที่ 2 (World War II (ค.ศ. 1939-1945) (พ.ศ. 2482-พ.ศ. 2488)) เป็นต้น จนได้เกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR, 1948 (พ.ศ. 2491)) อันเป็นที่มาของการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชน และเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่รัฐต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกตามหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรมที่บรรดานานอารยประเทศได้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐหรือรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน รวมทั้งประเทศไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 หมวด 2 สิทธิหน้าที่ของชนชาวสยาม มาตรา 12 ถึงมาตรา 15 และมีการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่อไป จวบจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 4 ซึ่งการศึกษาแนวคิดสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึงความหมาย ที่มา วิวัฒนาการ ความสำคัญ และสาระสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานจึงเป็นประเด็นการวิเคราะห์เพื่อวางกรอบขององค์ประกอบให้มีความชัดเจน เนื่องจากสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสารัตถะอันเป็นรากฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อจะได้นำมาตราเป็นกฎหมายได้

(3) แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Concept of Constitutionalism)

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Concept of Constitutionalism) เป็นแนวคิดที่จะใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครองและกำหนดกติกาอันเป็นโครงสร้างพื้นฐาน (Infra - structure) ในการจัดองค์การบริหารรัฐ ซึ่งการใช้รัฐธรรมนูญในลักษณะสัญญาประชาคมเป็นเครื่องมือในการจัดองค์การบริหารของรัฐสมัยใหม่นั้น มีวัตถุประสงค์ในการจำกัดอำนาจผู้ปกครอง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1. การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน 2. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และ 3. การเสริมสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้รัฐบาล ซึ่งแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม ประกอบด้วยทฤษฎีสัญญาประชาคม หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย และหลักนิติรัฐ โดยในการวิจัยนี้มุ่งเน้นไปในการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่เป็นสาระสำคัญของหลักนิติรัฐที่มีการ

บัญญัติให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมจึงมีความสำคัญที่จะนำมาใช้ประกอบการสนับสนุนให้มีการตราทบัญญัติ ที่ให้กำหนดรายละเอียดในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2) ทฤษฎี

(1) ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ (Theory of State and Power of State)

ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ (Theory of State and Power of State) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการก่อกำเนิดรัฐ ซึ่งรัฐมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ประชากร (Population) ดินแดน (Territory) รัฐบาล (Government) และอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการก่อกำเนิดรัฐ 3 ประการ คือ รัฐเป็นผลของการกระทำพันธสัญญา (le contrat social) ที่มีแนวคิดว่ารัฐเกิดมาจากความยินยอมของประชาชน เพื่อความสงบสุขในสังคม รัฐเป็นผลของความขัดแย้ง (les conflits) ที่มีแนวคิดมาจากการต่อสู้ระหว่างชนชั้น ทำให้ต้องอาศัยอำนาจบังคับของรัฐที่จะทำให้สถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ภายใต้ความสงบเรียบร้อย และรัฐเป็นผลของแนวคิดของการจัดสร้างสถาบัน (L'État et la notion d'institution) เป็นแนวคิดที่แยกอำนาจรัฐออกจากผู้ปกครอง เป็นบุคคลสมมติ (นิติบุคคล) ให้ผู้ปกครองต้องอยู่ใต้กฎหมายแห่งรัฐ เพื่อความสงบสุขและความเป็นธรรมในรัฐ โดยอำนาจรัฐ (State Power) หรืออำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ ไม่มีอำนาจเหนือกว่าหรือขัดต่ออำนาจอธิปไตยไม่ได้ อำนาจอธิปไตยมีความแตกต่างกันไปในแต่ละระบอบการปกครอง เช่น ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน กล่าวคือประชาชนคือผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศที่มีสาระสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ 1) มีความเด็ดขาด (Absoluteness) ไม่มีอำนาจอื่นใดภายในรัฐที่เหนือกว่า และจะไม่มีอำนาจอื่นที่มาจำกัดอำนาจในการออกกฎหมายของรัฐได้ 2) เป็นการทั่วไป (Universality) มีอยู่เหนือทุกคนและทุกองค์กรที่อยู่ในรัฐ 3) มีความเป็นนิรันดร์ (Permanence) อำนาจอธิปไตยของรัฐยังคงมีอยู่ตราบเท่าที่รัฐยังคงดำรงอยู่ เปลี่ยนเฉพาะผู้ใช้อำนาจในนามของรัฐเท่านั้น แต่อำนาจอธิปไตยมิได้สูญหายไปจากรัฐ 4) แบ่งแยกมิได้ (Indivisibility) ในรัฐมีอำนาจอธิปไตยที่เป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น หากมีการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยก็ย่อมเป็นการทำลายอำนาจอธิปไตย แต่สามารถจำแนกอำนาจรัฐตามลักษณะหน้าที่ออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) อำนาจนิติบัญญัติ (Legislative Power) อำนาจบริหาร (Executive Power) และอำนาจตุลาการ (Judicial Power) โดยในการวิจัยนี้มุ่งเน้นไปในส่วนของอำนาจนิติบัญญัติที่จะต้องตราบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่เป็นสาระสำคัญของหลักนิติรัฐ เพื่อนำมาประกอบเหตุผลในการวิเคราะห์หาคำตอบการกำหนดลักษณะและองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อไป

(2) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract)

ทฤษฎีสัญญาประชาคมเป็นแนวคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติที่เชื่อว่า สิทธิตามธรรมชาตินั้นมีอิทธิพลต่อการรับรองสิทธิและเสรีภาพตามสัญญา กล่าวคือ อำนาจในการ บังคับให้เป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพที่ปัจเจกชนพึงมีต้องเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นจาก เจตนารมณ์ร่วมกันของคนในสังคมนั้น ๆ ที่ยอมสละสิทธิตามธรรมชาติบางประการให้ผู้ปกครอง ออกกฎเกณฑ์มาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมได้ ทั้งนี้ กฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้นจะใช้ บังคับได้ก็ต่อเมื่อมีความสอดคล้องกับธรรมชาติ และกฎเกณฑ์ตามสัญญาอันเกิดจากแนวคิดสัญญา ประชาคมนี้อาจได้กลายเป็นรากฐานประการสำคัญในระบอบการปกครองในยุคปัจจุบันที่สมาชิก ทุกคนร่วมตกลงกันสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการปกครองสังคมนั้น ๆ ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนที่จะกำหนดเจตจำนงในการปกครองตนเองขึ้น โดยสมาชิกในสังคมยินยอมอยู่ร่วมกัน ภายใต้อำนาจสูงสุดของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม ดังนั้น ประชาชนย่อมจะต้องได้รับการ ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินจากรัฐ โดยในการวิจัยนี้มุ่งเน้นไปในส่วน ของอำนาจนิติบัญญัติที่จะต้องตราบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำมาประกอบเหตุผลในการวิเคราะห์หาคำตอบการกำหนดลักษณะและองค์ประกอบความผิด ฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อไป

(3) ทฤษฎีความยุติธรรม (Theory of Justice)

ทฤษฎีความยุติธรรมนั้นมีนักปรัชญาชื่อดังหลายท่าน โดยมีแนวคิดร่วมกันว่า ความยุติธรรมเกิดจากธรรมชาติของมนุษย์และได้รับการพัฒนาไปสู่การยืนยันในสิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองปกป้อง คุณค่าของมนุษย์ที่เรียกว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เนื่องจากมนุษย์ มีทั้งชีวิต ร่างกาย และจิตวิญญาณ เมื่อนำมาหลอมรวมกันเข้าสู่ภาวะสมบูรณ์แล้ว ความยุติธรรม ย่อมจะบังเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นที่มาของรากฐานแห่งสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และพัฒนาไปสู่การยืนยันสิทธิ เสรีภาพ ตลอดจนคุ้มครองปกป้องคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งมองว่าความยุติธรรมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ของมนุษย์ ตามหลักศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ความยุติธรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการรักษาความสงบสุขของสังคมที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงของประเทศ โดยในการวิจัยนี้มุ่งเน้นไปในส่วนของอำนาจนิติบัญญัติที่จะต้องตราบทบัญญัติ ที่รับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาประกอบเหตุผล ในการวิเคราะห์หาคำตอบการกำหนดลักษณะและองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ต่อไป

3) หลักการ

(1) หลักนิติรัฐ (Legal State)

หลักนิติรัฐเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตย โดยถือกำเนิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17 จากความเบื่อหน่ายการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ผู้ปกครองรัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจของตนเอง ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน และเพื่อจำกัดอำนาจของรัฐหรือผู้ปกครองให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย หลักนิติรัฐจึงเป็นหลักการของรัฐที่มีระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งเป็นหลักการที่ว่าด้วยรัฐต้องยอมตนอยู่ใต้ระบบกฎหมายในความสัมพันธ์กับปัจเจกชน และเพื่อคุ้มครองสถานะของปัจเจกชน โดยรัฐยอมตนอยู่ใต้กฎหมายที่กำหนดการกระทำของรัฐ คือ กฎเกณฑ์ที่รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และกฎเกณฑ์ที่กำหนดวิธีการหรือมาตรการซึ่งรัฐสามารถใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทั้งสองเกณฑ์รวมเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นการจำกัดอำนาจรัฐ โดยมีสาระสำคัญ คือ 1. บรรดาการกระทำทั้งหลายขององค์กรรัฐฝ่ายบริหารจะต้องชอบด้วยกฎหมาย 2. บรรดากฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้นจะต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และ 3. การควบคุมไม่ให้การกระทำขององค์กรรัฐฝ่ายบริหารขัดต่อกฎหมายก็ดีหรือไม่ให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ดีต้องเป็นอำนาจของรัฐ ฝ่ายตุลาการซึ่งมีความเป็นอิสระ ซึ่งมีหลักการย่อยที่สำคัญที่เกี่ยวกับงานวิจัยนี้ คือ 1. หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Legality) ในส่วนของหลักไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย (Nullum crimen, nulla poena sine lege) 2. หลักความเสมอภาค (Equality) 3. หลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) และ 4. หลักความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (Supremacy of the Constitutional) อันจะนำไปสู่การนำไปเป็นประเด็นในการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบในการกำหนดลักษณะ องค์ประกอบความผิด และบทลงโทษของการกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อไป

(2) หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หลักนิติธรรมเป็นหลักการของระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) ที่มีแนวคิดว่าผู้ปกครองก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและปกครองประเทศอย่างมีคุณธรรมด้วยวิถีทางของกฎหมาย โดยกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามที่ ลอน ลูวัวร์ ฟูลเลอร์ (Lon Luvois Fuller) นักกฎหมายธรรมชาติสมัยใหม่จำแนกจริยธรรมภายในกฎหมายในเชิงกระบวนการ 8 หลักการ คือ

1. กฎหมายจะต้องมีลักษณะทั่วไปใช้ได้เป็นการทั่วไป (Generality) ในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งใช้เป็นหลักชี้้นำการกระทำต่าง ๆ
2. มีการประกาศใช้ (Promulgation) มีการเผยแพร่กฎเกณฑ์แก่สาธารณะหรืออย่างน้อยก็ต่อบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์นี้

3. ไม่มีผลย้อนหลัง (Non-retroactivity) เป็นกฎเกณฑ์ต้อง ไม่มีผลย้อนหลัง
4. มีความชัดเจน (Clarity) กฎเกณฑ์ต้องมีลักษณะชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ
5. ไม่ขัดแย้งในตัวเอง (Non-contradiction) กฎเกณฑ์จะต้องไม่ขัดแย้งกัน
6. สามารถปฏิบัติตามได้ (Possibility of compliance) กฎเกณฑ์จะต้องไม่เป็นการกำหนดในสิ่งที่เป็นไปได้
7. มีความคงที่ (Constancy) กฎเกณฑ์จะต้องมีความมั่นคง แน่นอนไม่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป
8. มีความสอดคล้องกันระหว่างกฎที่ประกาศใช้กับการดำเนินการของเจ้าพนักงาน (Congruence between declared rule and official action)

ดังนั้น กฎหมายที่มีหลักนิติธรรมจึงเป็นกฎหมายที่เข้าองค์ประกอบทั้ง 8 ข้อนี้ ซึ่งการวิจัยนี้จะนำเอาหลักนี้ไปใช้ในการพิจารณาจัดทำกฎหมายต้นแบบให้เป็นไปได้ตามหลักนิติธรรมต่อไป

(3) หลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Rule of Customary International Law)

หลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ เป็นหนึ่งในบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศตามธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (The Statute of the International Court of Justice) มาตรา 38 ในทางวิชาการด้านกฎหมายระหว่างประเทศได้พัฒนาหลักการที่ว่า หลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศถือเป็นกฎเกณฑ์หนึ่งที่สามารถมีผลต่อรัฐหนึ่งรัฐใดให้พึงยอมรับนับถือ แม้รัฐนั้นจะมิได้มีส่วนในการจัดให้มีหลักกฎหมายดังกล่าวขึ้น แต่หลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศก็ยังสามารถพิจารณาว่าเป็นหลักหรือกติกาสากลที่ทุกรัฐพึงยอมรับนับถือเช่นกัน โดยหลักกฎหมายดังกล่าวนี้มิได้มีการจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการว่าหมายถึงหลักการในเรื่องใดบ้าง เพราะเป็นผลมาจากพัฒนาการของการกระทำของรัฐโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง (General Practice) อย่างยอมรับนับถือว่าถูกต้องและเป็นกฎหมาย (Opinio Juris) ซึ่งประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR, 1948 (พ.ศ. 2491)) ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปแบบจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International) ที่ไม่มีสภาพบังคับที่มีผลผูกพันมาอนุวัติการ (Implement) กฎหมายสูงสุดของรัฐหรือรัฐธรรมนูญ ซึ่งปรากฏแนวคิดดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นการรับรองในส่วนของสิทธิขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย และมีพัฒนาการเพิ่มเติมสิทธิขั้นพื้นฐานมาเรื่อย ๆ จนต่อมามีการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 4 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 เพื่อแสดงถึงความเกี่ยวพันในการนำแนวคิดรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาบัญญัติในบทบัญญัติภายใน ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์ในการกำหนดลักษณะและองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อไป

1.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีทั้งระดับกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น กฎบัตรสหประชาชาติ ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมที่เป็นการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ค.ศ. 1950 (พ.ศ. 2493) อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 (พ.ศ. 2494) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1965 (พ.ศ. 2508) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ค.ศ. 1984 (พ.ศ. 2527) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติและสมาชิกในครอบครัว ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) อนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration : AHHR, 2012 (พ.ศ. 2555)) และอีกหลายฉบับกับกฎหมายต่างประเทศของบางประเทศ เช่น มหากฎบัตร ค.ศ. 1215 (พ.ศ. 1758) คำร้องขอสิทธิฟ้องร้องรัฐ ค.ศ. 1628 (พ.ศ. 2173) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิพื้นฐานของพลเมือง ค.ศ. 1689 (พ.ศ. 2232), คำประกาศอิสรภาพแห่งสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1776 (ค.ศ. 2319) คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 (พ.ศ. 2332) รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1958 (พ.ศ. 2501) พระราชบัญญัติสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองแห่งราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1993 (พ.ศ. 2536) พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งสหราชอาณาจักร ค.ศ. 1998 (พ.ศ. 2541) และพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแห่งสหราชอาณาจักร (Extradition Act of United Kingdom, 2003 (พ.ศ. 2546)) สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกฎหมายสูงสุดของประเทศ นั่นคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพียงฉบับเดียว ซึ่งการวิจัยให้ความสำคัญต่อการนำเอากฎหมายเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดทำกฎหมายสารบัญญัติเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เป็นกฎหมายต้นแบบของประเทศไทย

1.2.3 สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ปัญหาการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในปัจจุบันที่สำคัญมีอยู่หลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นกรณีการสลายขบวนการเมือง ซึ่งเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นสิทธิทางการเมือง อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองไว้ในมาตรา 44 และพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 โดยปรากฏการใช้ความรุนแรงเข้าปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ควบคุมฝูงชนและผู้ชุมนุมบางส่วน ทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมฝูงชน ผู้ชุมนุม และประชาชนซึ่งอยู่บริเวณดังกล่าวได้รับความเสียหายแก่ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน หรือการก้ำมนุษย์ที่เป็นกรณีที่มีอยู่ในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และทวีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการก้ำมนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ การก้ำมนุษย์เพื่อการใช้แรงงาน ที่ปรากฏการกักขังหน่วงเหนี่ยว ข่มขู่ การคุกคามไม่ทางร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งแม้จะมีบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดลักษณะการกระทำความผิดและบทลงโทษไว้ก็ตาม ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการก้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 รวมไปถึงกรณีการถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจซ้อมทรมานเพื่อได้รับสารภาพ ซึ่งขณะนี้ยังเป็นการกระทำผิดทางอาญาเท่านั้น แต่กลับไม่สามารถเอาผิดผู้กระทำในส่วนของการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงจะยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อยืนยันว่าการที่ประเทศไทยไม่มีสารบัญญัติที่ได้กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเหตุให้ไม่มีฐานที่จะพิจารณาว่า การกระทำใดเป็นการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยทางศาล เช่น องค์กรตุลาการ หรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยมิใช่ศาล เช่น องค์กรอิสระ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น) รวมทั้งองค์กรภาครัฐ หน่วยงานธุรกิจ และปัจเจกชน ที่ได้กระทำการอันเข้าลักษณะเป็นการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสากล และถูกจับตามองและตำหนิจากนานาชาติอารยประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสหประชาชาติ ฮิวแมนไรตส์วอตช์ (Human Rights Watch) ที่จะส่งผลกระทบต่อ

ภาพลักษณ์ของประเทศไทย อันจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นของนานาชาติและปัจเจกชน จึงสมควรที่จะต้องมีกฎหมายที่กำหนดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เป็นการเฉพาะ

1.2.4 โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

โดยเหตุที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตและร่างกายของมนุษย์ที่ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่มีมาตั้งแต่เกิดและไม่อาจจะถ่ายโอนให้ผู้อื่นได้ เพราะเป็นสิทธิที่ติดตัวมาของแต่ละคน ดังนั้นโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงจะมาจากการวิเคราะห์สิทธิขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ในกฎหมายตั้งแต่ระดับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายเฉพาะอื่นเพื่อจะได้ไม่เกิดการทับซ้อนกัน ซึ่งการวิจัยให้ความสำคัญที่จะกำหนดโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล คำนิยาม องค์ประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการลงโทษผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

1.2.5 การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

เป็นการนำคำตอบจากการวิเคราะห์ตามประเด็นศึกษาและวิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มาจัดทำเป็นบทบัญญัติกฎหมาย เพื่อให้เป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิจัยแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์และผลกระทบจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์คำตอบ โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
5. เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื้อหาที่วิจัยจะครอบคลุมในประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1.1 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ

1) แนวคิด

- (1) แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Concept of Human Dignity)
- (2) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน (Concept of Fundamental Rights)
- (3) แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Concept of Constitutionalism)

2) ทฤษฎี

- (1) ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ (Theory of State and State Power)

3) หลักการ

- (1) หลักนิติรัฐ (Legal State)
- (2) หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- (3) หลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Rule of Customary International

Law)

3.1.2 กฎหมาย

1) กฎหมายของประเทศไทย

- (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- (2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- (3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- (4) ประมวลกฎหมายอาญา
- (5) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
- (6) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- (7) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558
- (8) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562

2) กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ

- (1) กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations : UN Charter, 1945 (พ.ศ. 2488))
- (2) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR, 1948 (พ.ศ. 2491))
- (3) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมที่เป็นการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ (Convention on the Prevention and Punishment of the crime of Genocide, 1948 (พ.ศ. 2491))
- (4) อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The European Convention on Human Rights and Fundamental Freedom : ECHR, 1950 (พ.ศ. 2493))
- (5) อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย (Convention relating to Status of Refugee, 1951 (พ.ศ. 2494))
- (6) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: CERD, 1965 (พ.ศ. 2508))
- (7) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR, 1966 (พ.ศ. 2509))
- (8) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR, 1966 (พ.ศ. 2509))
- (9) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women : CEDAW, 1979 (พ.ศ. 2522))
- (10) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT, 1984 (พ.ศ. 2527))
- (11) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC, 1987 (พ.ศ. 2530))
- (12) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติและสมาชิกในครอบครัว (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families : CRMW, 1990 (พ.ศ. 2533))
- (13) อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

(United Nations Convention against Transnational Organized Crime on The Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Girls, 2000 (พ.ศ. 2543))

(14) อนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD, 2006 (พ.ศ. 2549))

(15) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: ICCPED, 2006 (พ.ศ.2549))

(16) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration : AHR, 2012 (พ.ศ. 2555))

3) กฎหมายต่างประเทศ

สหราชอาณาจักร

(1) มหากฎบัตร ค.ศ. 1215 (Magna Carta, 1215 (พ.ศ. 1758))

(2) คำร้องขอสิทธิฟ้องร้องรัฐ ค.ศ. 1628 (Petition Of Rights, 1628 (พ.ศ. 2173))

(3) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิพื้นฐานของพลเมือง ค.ศ. 1689 (Bill Of Rights, 1689 (พ.ศ. 2232))

(4) พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งสหราชอาณาจักร (Human Rights Act of United Kingdom, 1998 (พ.ศ. 2541))

สหรัฐอเมริกา

(1) คำประกาศอิสรภาพแห่งสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1776 (United States Declaration of Independence, 1776 (พ.ศ. 2319))

(2) รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1789 (U.S. Constitution, 1789 (พ.ศ. 2332))

สาธารณรัฐฝรั่งเศส

(1) คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 (Déclaration des droits de l’homme et du citoyen, 1789 (พ.ศ. 2332))

(2) รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Constitution française du 4 octobre 1958 (พ.ศ. 2501))

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

(1) รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz, 1949 (พ.ศ. 2492))

ราชอาณาจักรนิวซีแลนด์

(1) พระราชบัญญัติสิทธิพื้นฐานของพลเมืองแห่งราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ (The New Zealand Bill of Rights Act, 1990 (พ.ศ. 2533))

(2) พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ (The New Zealand Human Rights Act, 1993 (พ.ศ. 2536))

3.1.3 ประเด็นวิจัย

- 1) แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 2) บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ กฎหมายของต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศไทย
- 3) ลักษณะและองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ
- 4) สถานการณ์แห่งปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประเทศไทยว่ามีปัญหา อุปสรรคในการได้รับการพิจารณาพิพากษาจากองค์กรตุลาการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- 5) โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย

- 1) ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ และผู้แทนองค์กรตุลาการ (ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง)
- 2) ผู้แทนกระบวนการยุติธรรม ประกอบไปด้วย พนักงานอัยการ พนักงานตำรวจ ทนายความ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- 3) ผู้แทนองค์กรเอกชนพัฒนาด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อาทิเช่น แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา มูลนิธิปวีณา หงสกุลเพื่อเด็กและสตรี สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน สมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และมูลนิธิผสานวัฒนธรรม
- 4) ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาที่ใช้เป็นแหล่งในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเป็นพื้นที่ที่มีปัญหา และยังเป็นที่ตั้งของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และเป็นที่ตั้งขององค์กรภาคเอกชนที่ทำหน้าที่เรียกรณรงค์ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้แก่ผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ กรุงเทพมหานคร

4. กรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย

4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ปัญหาในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประเทศไทยมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดองค์ประกอบความผิดและบทลงโทษ ในฐานะละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้ประชาชนผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่อาจนำกรณีดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ การหาคำตอบเพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นั้น ใช้การวิเคราะห์กฎหมายไทย กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชน สิทธิในชีวิตร่างกาย แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นโครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล คำนิยาม องค์ประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการลงโทษผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะทำให้ผู้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และผู้ถูกละเมิดจะมีสิทธิที่จะฟ้องผู้ละเมิดได้ ทำให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ (ดูภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย)

4.2 สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

ปัญหาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทยยังไม่ได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้การคุ้มครองที่ชัดเจนมีเพียงบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเท่านั้น การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นกฎหมายเฉพาะ โดยมีโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วย หลักการและเหตุผล คำนิยาม องค์ประกอบของความผิฐฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการลงโทษผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะทำให้ได้กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะคุ้มครองตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

5. คำถามการวิจัย

1. วิวัฒนาการของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จากอดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร
2. การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องเพื่อจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์อะไร
3. สภาพการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประเทศไทยเป็นอย่างไร
4. กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีอะไรบ้าง และมีสาระสำคัญอย่างไร
5. กฎหมายต่างประเทศของประเทศใดบ้างที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐานและมีสาระสำคัญอย่างไร
6. กฎหมายไทยที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีกฎหมาย อะไรบ้างและมีสาระสำคัญอย่างไร
7. หลักการและเหตุผลของการมีกฎหมายสารบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นอย่างไร
8. คำนิยามของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีอะไรบ้าง
9. คำนิยามของสิทธิขั้นพื้นฐาน มีอะไรบ้าง
10. โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ควรมีส่วนประกอบด้วยอะไรบ้าง
11. กระบวนการดำเนินการและมาตรการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีลักษณะอย่างไร

12. บทกำหนดโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นอย่างไร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การได้มีกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ระบบกระบวนการยุติธรรมมีความชัดเจนในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. ประชาชนจะได้รับการคุ้มครองที่ชัดเจน และหากถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะสามารถเรียกร้องสิทธิได้โดยตรง
3. ผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก็จะมีกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษได้อย่างชัดเจน
4. มีกฎหมายที่รองรับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

การคุ้มครอง (The Protection) หมายความว่า การที่รัฐได้ให้การรับรองด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อป้องกัน ปรามปราม ฟื้นฟู หรือเยียวยาความเสียหายที่ได้เกิดจากกระทำใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน สภาพจิตใจ ความเป็นอยู่ในสังคม รวมไปถึงความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตั้งแต่ก่อนมีสภาพเป็นมนุษย์ตามกฎหมาย จนถึงภายหลังจากสิ้นสภาพความเป็นมนุษย์ไปแล้ว ซึ่งบุคคลอื่นจะพรวด ทำให้ด้อยค่า ย่ำยี หรือปฏิบัติต่อกันเหมือนมิใช่มนุษย์มิได้ และบุคคลนั้นจะสละให้แก่บุคคลอื่นก็มิได้ด้วย

สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตนปรารถนาได้อย่างแท้จริง และต้องมีความเสมอภาคกัน ซึ่งสิทธิดังกล่าวไม่อาจแบ่งแยก โอนให้แก่บุคคลอื่นหรือถูกพรากเอาไปได้ ซึ่งเป็นของปวงชนชาวไทย

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายความว่า สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ

สิทธิ (Rights) หมายความว่า อำนาจหรือประโยชน์ของปวงชนชาวไทยที่จะสามารถกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้ตามแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน

เสรีภาพ (Liberty) หมายความว่า ความเป็นอิสระของปวงชนชาวไทยในการตัดสินใจกระทำการหรืองดเว้นการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยตนเอง ภายใต้กรอบแห่งกฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้ตามแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ความเสมอภาค (Equity) หมายความว่า ความเท่าเทียมในฐานะที่เป็นปวงชนชาวไทยที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้ตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

องค์กรกระบวนการยุติธรรมทางศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity Justice Organization) หมายความว่า หน่วยงาน พนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานปกครอง พนักงานอัยการ รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในดำเนินการระงับข้อพิพาท และฟื้นฟู เยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การละเมิดสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Violations of Human Dignity) หมายความว่า การกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มีความร้ายแรงและมีลักษณะเฉพาะเจาะจง

กฎหมายต้นแบบ (Model Law) หมายความว่า ต้นแบบของกฎหมายที่บัญญัติต้องประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โทษสำหรับผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์